

MIECZYŚLAW WOLSAN

e-mail: mwolsan@miiz.waw.pl

Muzeum i Instytut Zoologii Polskiej Akademii Nauk, ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa

Museum and Institute of Zoology, Polish Academy of Sciences, Twarda 51/55, 00-818 Warsaw

**Michel Laurin – *The advent of PhyloCode:
The continuing evolution of biological nomenclature.*
CRC Press, Boca Raton, 2024, xvi + 209 ss.
ISBN 978-0-367-55288-6**

DOI: <https://doi.org/10.12775/KOSMOS.2024.008>

Michel Laurin jest paleontologiem zatrudnionym w trzech instytucjach w Paryżu: Narodowym Centrum Badań Naukowych, Narodowym Muzeum Historii Naturalnej i Uniwersytecie Sorbońskim. W *The advent of PhyloCode* omawia historię nazywania organizmów na tle rozwoju poglądów o ewolucji i filogenezie oraz wprowadza Czytelnika do Międzynarodowego Kodeksu Nazewnictwa Filogenetycznego (*PhyloCode*) opublikowanego w 2020 r. Nazewnictwo filogenetyczne (NF) to nowy kierunek w biologii, który nadaje ewolucyjny charakter nazewnictwu organizmów oraz je ujednolacza, ujednolica, standaryzuje i stabilizuje. NF zastępuje tradycyjną nomenklaturę (TN) opartą na systemie Karola Linneusza. *PhyloCode* odnosi się do wszystkich organizmów i zastępuje

wszystkie kodeksy TN, których obecnie stosuje się aż pięć (zoologiczny, botaniczny, roślin uprawnych, prokariotów i wirusów).

NF powstało na bazie niezadowolenia z nieodpasowania TN do aktualnego stanu wiedzy o pochodzeniu i historii organizmów na Ziemi. Chociaż darwinowska teoria ewolucji wywołała rewolucję w biologii i ma kluczowe znaczenie w badaniach zróżnicowania organizmów (systematyce), to wciąż odgrywa jedynie powierzchowną rolę w ich grupowaniu i nazywaniu (taksonomii). Współczesnym obliczem systematyki jest filogenetyka, która bada powiązania ewolucyjne pomiędzy organizmami i dąży do poznania genealogicznego drzewa życia na Ziemi. Przyczyną niedopasowania taksonomii do filogenetyki jest TN, ponieważ utrudnia, bądź nawet uniemożli-

wia zastosowanie wiedzy ewolucyjnej. Wynika to z faktu, że Karol Linneusz (1707–1778) był kreacjonistą nieznającym teorii ewolucji. Podstawy TN, które Linneusz opublikował w dziesiątym wydaniu *Systema naturae* z 1758 r. wywodzą się ze średniowiecznej scholastyki i filozofii Arystotelesa. Dzieło *On the origin of species*, w którym Karol Darwin ogłosił swoją teorię, ukazało się sto lat później, w 1859 roku.

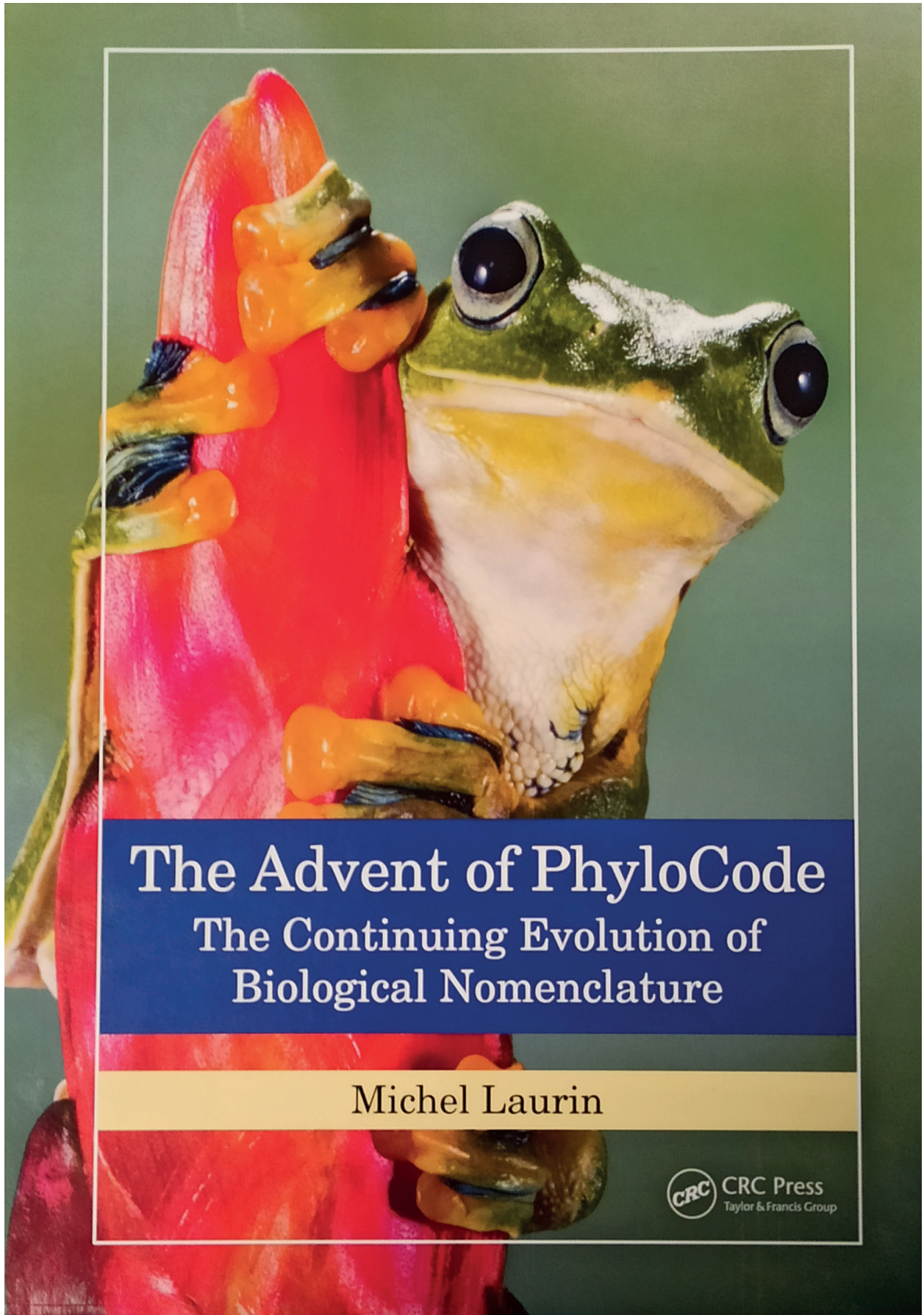
W odróżnieniu od TN, NF umożliwia taksonomom pełne zastosowanie wiedzy ewolucyjnej, dopasowując system nazw dla organizmów oraz system reguł dotyczących tworzenia tych nazw i ich używania do współczesnej systematyki i biologii. W NF darwinowska zasada wspólnoty pochodzenia zastępuje linneuszowskie i postlinneuszowskie kategorie taksonomiczne TN, takie jak rodzaj, plemię, rodzina, rząd i inne. Nazwy są definiowane w odniesieniu do wspólnego pochodzenia i nadawane utworzonym przez ewolucję częściom genealogicznego drzewa życia na Ziemi, którymi są gatunki i kłady.

Nazewnictwo organizmów służy porozumiewaniu się i dlatego ma ważne znaczenie w biologii. Aby właściwie wypełniać tę rolę, powinno być jasne (związek pomiędzy nazwą i nazwaną grupą organizmów czyli taksonem powinien być jednoznaczny), stałe (nazwa nie powinna odnosić się do różnych taksonów, ani takson nie powinien być nazywany w różny sposób, w różnym czasie) i powszechne (wszyscy powinni używać tej samej nazwy dla tego samego taksonu). Podczas gdy TN faktycznie nie spełnia żadnego z tych warunków, NF spełnia je wszystkie.

Z uwagi na swoje zalety, NF stanowi atrakcyjną naukową alternatywę dla TN. Przeszkodami w zastąpieniu starego systemu przez nowy są psychologiczna niechęć do zmian i spodziewana destabilizacja nazewnictwa biologicznego w okresie przejściowym.

Główna treść *The advent of PhyloCode* jest zorganizowana w siedmiu rozdziałach: pierwsze cztery są opisowe i mają charakter historyczny, a ich treść jest zwykle uporządkowana chronologicznie; piąty i szósty mają charakter dyskusji, zaś ostatni stanowi podsumowanie. W rozdziale pierwszym Autor omawia historię systematyki od prehistorii po wiek XIX, ze szczególnym uwzględnieniem początków i rozwoju nazewnictwa organizmów. W rozdziale drugim skupia się na kodeksach TN. Rozdział trzeci zawiera omówienie filogenetyki i problemów wynikających z niedopasowania TN. Rozdział czwarty jest poświęcony NF i jego kodeksowi. Rozdział piąty zawiera porównanie naukowego nazewnictwa organizmów z potocznym oraz innymi stosowanymi w geologii, geografii, chemii i fizyce. Rozdział szósty skupia się na kontrowersjach, które narosły wokół NF. W rozdziale siódmym Laurin zastanawia się nad przyszłością nazewnictwa biologicznego, w której zakłada rosnącą aprobatę i zastosowanie dla NF i jego kodeksu.

The advent of PhyloCode zawiera obszerną i rzetelną wiedzę o minionej i współczesnej systematyce. Czyni to książkę Michela Laurina wartościową dla wszystkich tych, których interesuje ta tematyka.

The Advent of PhyloCode

The Continuing Evolution of Biological Nomenclature

Michel Laurin

 CRC Press
Taylor & Francis Group